

KONFERENCA KAKOVOST V IZOBRAŽEVANJU*

Birmingham, 16.–17. februar 2004

Februarja 2004 sem se udeležila mednarodne konference Quality in training – Policy in Action v Birminghamu, ki jo je organizirala mednarodna tematska delovna skupina Evropske komisije (Thematic Group 3 – TG3). Konferenco je vodil Phil Randall, ki vodi angleško nacionalno agencijo za programe Leonardo da Vinci in je predstavnik angleške vlade v programski komisiji programa Evropske komisije. Namen konference je bil predstaviti izkušnje in rezultate projektov Leonardo da Vinci in izboljšati mrežo med projekti, praktiki in odločitvenimi institucijami na področju izobraževanja. Predstavljenih je bilo štirideset različnih projektov. Udeleženci konference smo imeli edinstveno priložnost ustvariti nove povezave in sodelovanje pri bodočih projektih, saj je sodelovalo več kot 250 udeležencev iz 31 držav. Cilj predstavitev je bil omogočiti širšo globalno dostopnost do rezultatov in dosežkov projektov, krepiti integriranost različnih področij, povečati uporabo izobraževalnih programov in izdelkov, ki so se razvili v projektih. Šlo je torej za izmenjavo primerov dobre in učinkovite prakse različnih izobraževalnih omrežij.

Oglejmo si naprej osnovne značilnosti projektov Leonardo da Vinci.

PROJEKTI LEONARDO DA VINCI

Z gospodarskimi in tehnološkimi spremembami prihajajo v ospredje nove dimenzije izobraževanja, možnosti in delovne zahteve.

Spodbujanje partnerstva in krepitev medsebojnega zaupanja na evropski ravni sta ključni področji aktivnosti. Osnovna strateška načela teh projektov so razvoj poklicnega izobraževanja in poklicne integracije na vseh stopnjah, izboljšanje kakovosti in dostopa do usposabljanja in inovativnosti ter krepitev mednarodne dimenzije sodelovanja. Projekti Leonardo so znani kot laboratoriji inovativnosti, saj morajo vsi projekti izvirno prispevati k razvoju izobraževanja. Evropska komisija je odgovorna za praktično implementacijo posameznih programov na področju poklicnega usposabljanja. V Københavnu je leta 2002 sprejela dokument oziroma deklaracijo, s katero želi povečati kakovost, sodelovanje in izboljšati privlačnost pri tovrstnem usposabljanju ter povečati mednarodno mobilnost in izmenjavo izkušenj. Temeljna strateška usmerjenost je naslednja:

- razviti enoten transparenten sistem kvalifikacij in kompetenc glede na posamezna poklicna področja oziroma sektorje v evropskem prostoru,
- zagotoviti konceptualni okvir in pogoje za kakovostno zagotavljanje poklicnega izobraževanja,
- razviti izmenjavo in promocijo evropske razsežnosti na področju poklicnega izobraževanja,
- razviti zaposljivost in vzpostaviti nove zaposlitvene možnosti z investicijami v znanje, kompetence in pristojnosti,
- posvetiti posebno pozornost učnim potre-

- bam učiteljev in drugih izvajalcev,
- razviti skupna načela pri vrednotenju formalnega in neformalnega izobraževanja.

Projekti se izvajajo v različnih sektorjih: industrija, telekomunikacije, letalstvo, pomorstvo, medicina, pravo, trgovina ... Ciljne skupine so velika ali majhna podjetja, menedžerji, zaposleni, mladi, inštruktorji, različne specifične skupine (slepi, invalidi ...), oblikovalci smernic poklicnega usposabljanja, univerze in druge izobraževalne ustanove. V okviru Leonardo da Vinci obstaja pet različnih vrst projektov, ki se nanašajo na določene vrste dejavnosti:

- **projekti mobilnosti** (angl. mobility), v katerih potekajo izmenjave med različnimi podjetji, zbornicami, strokovnimi organizacijami in izobraževalnimi ustanovami. Ciljne skupine so dijaki, študentje, mladi delavci, diplomanti, brezposelni in mentorji, razvijalci in specialisti različnih programov in učnih metod. Izkušnje kažejo, da ti projekti razvijajo neodvisnost in prilagodljivost sodelujočih ter prispevajo k osebni razvoju udeležencev mobilnosti;
- **pilotski projekti** (angl. pilots projects), ki spodbujajo razvoj inovativnih izobraževalnih vsebin in praks. To so teme, ki so še posebej v interesu Evropske skupnosti. Vsako leto je finančno podprtih več kot 250 inovativnih projektov na področju poklicnega usposabljanja. Investicije so usmerjene v razvoj kakovostnih izobraževalnih vsebin, metod in novih orodij za vrednotenje spretnosti in pristojnosti;
- **projekti jezikovne kompetentnosti** (angl. language competences), ki spodbujajo jezikovna in kulturna znanja ter spretnosti v poklicnem usposabljanju. Eden izmed projektov je multimedijski program *Cross-cultural Business Communication*, ki omogoča pridobivanje osnovnih akademskih

sposobnosti, subjektivno specifičnih sposobnosti in sposobnosti medkulturnega komuniciranja. Učne materiale je pripravljalo 19 profesorjev iz enajstih držav. Učenje poteka po pripravljeni jezikovni mapi, ki vključuje vodič za študente, delovne zvezke, metodologijo za ovrednotenje poslovnih komunikacijskih sposobnosti udeležencev in ocenjevalna orodja za spremljanje razvoja branja, poslušanja in socialne interakcije. Simulacija realnega poslovnega življenja vključuje individualno in skupinsko delo. S temi projekti smo dobili veliko zakladnico tako znanja, metodoloških pristopov pri poučevanju tujih jezikov kot tudi metodologijo za ocenjevanje individualnih jezikovnih spretnosti (jezikovna mapa);

- **projekti mednarodnih mrež** (angl. transnational networks) se ukvarjajo s posredovanjem mnenj, vidikov in širokim posredovanjem inovativnih izkušenj. Gre za zbiranje, povezovanje in izmenjavo strokovnega znanja in širitev rezultatov v sodelujočih državah. Delovanje poteka znotraj različnih omrežij znanja;
- **projekti, ki razvijajo ustrezne učne pripomočke in učne materiale** (angl. reference material), so namenjeni primerjavi podatkov, pregledom in analizam, spremljanju in širjenju dobrih izkušenj v sodelovanju z Evropsko Statistično službo in Evropskim centrom za razvoj poklicnega usposabljanja.

Projekti so zelo zanimivi, saj se na praktičen način lotevajo aktualne problematike, npr. od treninga do zaposlitve za brezposelne, metodološka orodja pri izbiri kadrov, organizacija mednarodnih dogodkov, bodoči menedžerski izzivi za podjetnike, kreativno multimedijsko usposabljanje.

Informiranje in promocija projektov potekata

preko nacionalnih agencij, publikacij, katalogov, brošur, novic in spletnih strani. Pri tem imajo pomembno vlogo mediji (tisk, TV, radio).

PROGRAM KONFERENCE V BIRMINGHAMU

Rdeča nit konference je bila kakovost izobraževalnih aktivnosti. Kursat Levent Egriboz, direktor mednarodne tematske delovne skupine Evropske komisije (ki se ukvarja s problematiko kakovosti v izobraževanju), je udeležencem orisal glavne aktivnosti v zadnjem štiriletnem obdobju, ko je bilo uspešno zaključenih več kot 202 različnih mednarodnih izobraževalnih projektov, v katerih so sodelovale različne institucije in organizacije v različnih partnerskih državah.

Poleg plenarnih zasedanj je delo potekalo v štirih delavnicah. Udeleženci konference smo razmišljali o bodočih izzivih na področju učinkovitega vodenja usposabljanja in iskali odgovore na aktualno vprašanje, kako naj poteka prilagajanje izobraževalnih aktivnosti in novih izobraževalnih metod glede na spremenjeno družbeno okolje. Cilji so bili naslednji:

- Kako ustvariti programe izobraževanja glede na zahteve trga delovne sile?
- Kako ustvariti ustrezno fleksibilno usposabljanje glede na potrebe udeležencev?
- Kako razvijati in voditi inovativne partnerske povezave?
- Kakovost izobraževanja in metode vrednotenja (vključno s samoevalvacijo).

Jean Jauniaux iz Evropske komisije je predstavil metodologijo valorizacije in tematsko ocenjevanje projektov na področju poklicnega usposabljanja. Po njegovem prepričanju bo valorizacija osrednja aktivnost pri bodočih projektih s ciljem integracije regionalnih,

nacionalnih in evropskih sistemov in izobraževalne prakse. Gre za načrtno in sistematično izmenjavo in promocijo znanja ter učnih metodologij iz prejšnjih projektov na osnovi mreženja. V prihodnosti bo več pozornosti posvečene razvijanju sistemov usposabljanja za specifične ciljne skupine uporabnikov izobraževalnih produktov.

V nadaljevanju predstavljam temeljne ugotovitve v posameznih delavnicah, kjer je razprava med udeleženci potekala zelo intenzivno.

DELAVNICA USTVARJANJE IZOBRAŽEVALNIH VSEBIN GLEDE NA POTREBE TRGA DELOVNE SILE

Delavnico je vodil Klaus Fahle iz nemške nacionalne agencije. V večini ekonomskih sektorjev se dogajajo značilne spremembe, ki kažejo, da vse bolj narašča razlika med zaposlitvenimi potrebami delodajalcev in razpoložljivo delovno silo. Gre za razkorak med sedanjostjo in prihodnostjo, ki se kaže v sposobnosti ustvarjanja ravnovesja med izobraževalno ponudbo in potrebami gospodarstva in trga dela. Odzivanje na realne potrebe gospodarstva je eno od meril učinkovitosti izobraževalnih sistemov na mednarodni in državni ravni. Dostopnost in kakovost ustreznega usposabljanja je odločilna strateška prioriteta. Zato je zelo pomembna ustrezna identifikacija izobraževalnih potreb in analiza zahtevanih sposobnosti za učinkovito opravljanje delovnih nalog in profesionalnih standardov. Pri tem je bistveno, da razvijamo primerne izobraževalne programe, metode, interdisciplinarne pristope in aktivnosti, ki so povezane z delovnim področjem posameznih ciljnih skupin. Delodajalci so na različne načine vključeni v proces usposabljanja, projekti pospešujejo tovrstne aktivnosti:

- aktivna vključenost delodajalcev kot pro-

jektnih partnerjev,

- mreže in delo v nacionalnih agencijah,
- promocijske aktivnosti,
- izmenjava stikov med delodajalci.

Razmišljanja so bila osredotočena na možnosti upoštevanja različnih subjektov za ustvarjalno doseganje boljših rezultatov učenja pri organiziranih učnih aktivnostih.

V okviru delavnice je bil predstavljen projekt Davida Birchalla s Herley Management Colledgea, ki ima cilj razviti integriran pristop za e-učenje tako z vidika vsebine kot tudi tehnoloških didaktičnih vidikov. Poudarek je na dveh ciljnih skupinah: menedžerji kot udeleženci in njihovi trenerji. Tovrstno učenje je primerna oblika usposabljanja za tiste menedžerje, ki se ne morejo udeležiti tradicionalnih menedžerskih programov. Projekt traja dve leti in v njem sodelujejo poslovni in akademski partnerji ter izvajalske institucije iz petih držav.

DELAVNICA USTVARJANJE FLEKSIBILNEGA UČNEGA OKOLJA GLEDE NA POTREBE UDELEŽENCEV

Vseživljenjsko učenje je temeljna predpostavka evropske strategije na področju izobraževanja, kar pomeni, da je učenje upoštevano kot dejavnost, ki poteka skozi celo življenje, kjer posamezniki prevzemajo odgovornost za svoj napredek s pestro paleto različnih izobraževalnih možnosti. Sodobni trendi kažejo na to, da morata izobraževalni sistem in usposabljanje temeljiti na individualnih potrebah in delovnih zahtevah. V skupini smo analizirali dejavnike, ki vplivajo na fleksibilno izobraževalno okolje ter kažejo kateri pristopi omogočajo, da je izobraževanje v kar največji meri prilagojeno potrebam, sposobnostim in potencialom udeležencev.

Zanimalo nas je, kakšne so možnosti oblikovanja fleksibilnega okolja in kateri kazalci kažejo na učinkovitost in uspešnost usposabljanja. Udeleženci smo poudarili, da je potrebno pri odraslih ciljnih skupinah preseči raven poučevanja in razvijati pristop celovitega učenja z uporabo različnih virov. Razmišljali smo o različnih pristopih v različnih situacijah pri vodenju izobraževanja za ciljne skupine.

Izredni profesor Rocco Mazzeo je predstavil potek mednarodnega projekta za izdelavo izobraževalnega kurikulumu v podiplomskem študiju za konzervatorje kulturne dediščine, pri katerem je sodelovalo več uglednih inštitutov in muzejev. S sodobno učno tehnologijo je omogočen razvoj profesionalnega znanja in vsebinsko prepletanje teoretičnih, tehničnih in praktičnih vidikov restavratorskega dela.

DELAVNICA INOVATIVNE PARTNERSKE POVEZAVE

Namen delavnice je bil opredeliti pomen in vlogo inovativnih partnerstev in oceniti dejavnike, ki vplivajo na uspešno vodenje mednarodnih fleksibilnih in kompleksnih projektov. V najuspešnejših projektih sodeluje več partnerjev iz različnih držav, ki imajo komplementarne sposobnosti in skupni interes za doseganje ciljev; ti se kažejo v inovativnih in visoko kakovostnih produktih na področju izobraževanja. Še več, ti projekti krepijo socialni dialog, medsebojno sodelovanje in razumevanje globalnih entitet izobraževanja ter pospešujejo izmenjavo dobrih praks med partnerji.

Pri izbiri strateških partnerjev v projektu smo pozorni na določene koristi, ki jih projekt prinaša, kar je odločilno pri upoštevanju specifičnih prioritet na nacionalni in regionalni ravni glede na dolgoročne cilje in vizijo. Možne so naslednje oblike mednarodnega

sodelovanja:

- izmenjava strokovnjakov, študentov in trenerjev,
- izmenjava informacij in izkušenj,
- primerjava med dvema različnima državama,
- "uvoz" ali "izvoz" novih metod in pristopov,
- skupno razvojno delo.

Zanimiva je bila predstavitev Christerja Bergquista, izrednega profesorja s pomorske akademije Kalmar, ki je največja in najmodernejša pomorska akademija v skandinavskih deželah. Cilj projekta je bil harmonizirati izobraževalne vsebine in pripraviti skupne standarde na podiplomskem študiju za vodstveno osebje na ladjah v okviru EU. V projektu je sodelovalo 15 partnerskih institucij iz 11 držav. Določene vsebinske sklope programa (krizno vodenje ...) je mogoče uporabiti tudi v učnih načrtih drugih ciljnih skupin (uradniki, inženirji ...).

DELAVNICA METODE VREDNOTENJA PRI ZAGOTAVLJANJU KAKOVOSTI IZOBRAŽEVANJA

Kakovost je abstraktni pojem, če se ne vprašamo: Kakšna kakovost in iz katere perspektive? Na delavnici so udeleženci razpravljali o metodologiji za razvoj sistema ocenjevanja in zagotavljanja kakovosti izobraževanja za različne sektorje, o standardih in normah, samoocenjevanju kot pristopu za ovrednotenje lastnega dela ter o aktualnih standardih kakovosti.

Skupni okvir za zagotavljanje kakovosti (Common Quality Assurance Framework – CQAF) je sestavljen iz štirih stopenj: načrtovanje, izvedba, ocenjevanje izobraževalnih učinkov in dodatna analiza z možnostjo

spreminjanja. Strokovnjaki podlagi sistematičnih primerjalnih analiz razvijajo indikatorje kakovosti, mehanizme in prioritete aktivnosti. Vrednotenje je proces ugotavljanja učnih aktivnosti in rezultatov, optimiziranja vrednosti in vplivov na obstoječe in nove vsebinske izobraževalne cilje (ciljne skupine, sektorji, izobraževalne institucije). Učinkovit sistem vrednotenja zahteva:

- usmerjenost h končnim potrebam uporabnikov oziroma ciljne skupine,
- inovativni pristop k ocenjevanju izobraževalnih produktov in rezultatov,
- eksperimentiranje in testno preizkušanje,
- selekcijo in analizo temeljnih predpostavk pri prenosu znanja glede na bodoče potrebe,
- prilagoditev in integracijo nove vsebine.

Proces vrednotenja se lahko izvaja na mikro- ali makroravni. Dosedanje izkušnje kažejo na to, da je potrebno aktivnosti in proces vrednotenja opredeliti že na začetku. Strokovnjaki so prepričani, da bo prav vrednotenje odločilna bodoča aktivnost pri vseživljenjskem učenju. Pri razvijanju različnih izobraževalnih strategij je veliko pozornosti namenjene ocenjevanju kakovosti na podlagi kompetenc, ki izhajajo iz treh perspektiv: delodajalca, uporabnika in učitelja. Pri tem so pomembni tako končni rezultati, učni dosežki posameznikov ali skupine kot tudi sam proces usposabljanja.

BODOČE NALOGE TEMATSKE SKUPINE ZA KAKOVOST PROJEKTOV LEONARDO

Glede na postavljene cilje bo nadaljnji razvoj te skupine usmerjen v naslednje aktivnosti:

- organizacija informativnih in tematskih srečanj, izobraževalnih konferenc,
- priprava mreže in izboljšava informacijske

baze o projektih,

- svetovanje in strokovna pomoč pri promociji rezultatov projektov Leonardo da Vinci,
- izboljšava metod opazovanja in vodenja projektov, zlasti spremljanje izobraževalnih produktov, prenos znanja, izkušenj in inovativnih pristopov.

Evropska unija bo z novo generacijo projektov v obdobju do 2007 spodbujala vseživljenjsko učenje, promocijo učenja tujih jezikov, politično sodelovanje, inovativne učne metode, diseminacijo (kar pomeni širjenje in posredovanje znanja) in izmenjavo dobrih praks.

ZAKLJUČNA MISEL

Projekti Leonardo da Vinci imajo veliko vlogo pri razvoju sodobnega poklicnega izobraževanja in so ena izmed možnih poti do zastavljenih ciljev Evropske unije o dinamičnem in na znanju temelječem gospodarstvu. Na konferenci je bilo predstavljenih veliko primerov dobre prakse sodelovanja različnih partnerjev, ki so razvili izvrstne izobraževalne izdelke in bogato zakladnico raznovrstnega znanja. Konferenca je udeležence še bolj prepričala o pomenu kakovosti pri vodenju izobraževalnih aktivnosti in svežine novih pristopov. Značilnost projektov je pazljivo načrtovanje, ustvarjalno delovanje, dobro organiziranje in koordiniranje procesov ter učinkovito vodenje. Uspeh projektov brez dvoma temelji na entuziazmu in predanosti vseh sodelujočih. Po mojem mnenju bi morali tudi pri nas razširiti informiranost o možnostih sodelovanja v mednarodnih projektih za različne ciljne skupine. Osebnostno menim, da je sodelovanje v mednarodnem projektu koristna izkušnja z vidika obogatitve tako znanja, idej in pogledov kot tudi nadaljnji korak pri razvoju lastne učinkovitosti.

mag. Darja Zorko Mencin

Najpomembnejši spletni naslovi:

- splošne informacije o programih Leonardo da Vinci:
<http://europa.eu.int/comm/education/leonardo.html>
- iskanje mednarodnih partnerjev za skupno sodelovanje v projektih:
<http://leonardodavinci.net/psd>
- zaključki konference:
<http://www.leonardo.ecotec.co.uk/thematicgroup3/conference>

** Poročilo je bilo objavljeno v več medijih!*